ONDERZOEK

NAAR

DE BEWEERDE VRIJVERKLARING DER SLAVEN

OP

het Eiland St. MARTIN in 1848.

Het is bekend dat in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de beide wets-ontwerpen ter opheffing van de slavernij in de Nederlandsche West-Indische koloniën, verscheidene wijzigingen hebben ondergaan, ten gevolge van amendementen door het lid VAN BOSSE voorgesteld, meestal strekkende om 's Rijks schatkist te vrijwaren tegen het doen van onnoodige uitgaven.

In het wetsontwerp ter opheffing van de slavernij op de eilanden Curaçao en onderhoorigheden, stond aanvankelijk in artikel 7.

„ De tegemoetkoming voor de slaven zonder onderscheid van ouder-
„ dom of geslagt wordt bepaald als volgt:
„ *a.* Voor die op Curaçao, Bonaire, Aruba en St. Eustatius voor
„ ieder hoofd *f* 250;
„ *b.* voor die op Saba voor ieder hoofd op *f* 200;
„ *c.* voor die op St. Martin (N. G.) voor ieder hoofd op *f* 150."

Daarop stelde de heer VAN BOSSE voor, om het tweede, derde en vierde lid van het artikel aldus te lezen:

„*a.* voor die op Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Eustatius en Saba „voor ieder hoofd *f* 200;

„*b.* voor die op St. Martin *f* 30."

Na het sub *a* vermelde te hebben toegelicht, zeide de voorsteller ten slotte: „Maar gemiddeld genomen geloof ik dat *f* 200 eene „billijke en regtmatige tegemoetkoming kan genoemd worden;" en met die uitgedrukte meening konde ik mij gaaf vereenigen.

Maar geheel en al heeft zich de heer VAN BOSSE vergist, toen hij met betrekking tot het door hem voorgestelde lid *b*, zeide: „Wij „kennen de geschiedenis van St. Martin. Men heeft op den 1 Junij „1848 de slaven daar vrij verklaard — en daarop liet volgen: Ik „geloof dus niet dat men redelijkerwijze aanspraak kan maken op „eenige tegemoetkoming."

Intusschen vond hetgeen door den heer VAN BOSSE met zoo veel vastigheid omtrent de vrij verklaring der slaven te St. Martin was gezegd, ingang bij de meerderheid der in de Kamer aanwezige leden, en ten gevolge daarvan werden de beide deelen van het voorgestelde amendement, waarbij sub *b* de tegemoetkoming voor de slaven op St. Martin per hoofd op *f* 30 werd gesteld, onverwijld aangenomen.

Maar daarmede werd in de haast en bij vergissing besloten tot eene der ergste onbillijkheden, welke ooit ten aanzien der ingezetenen van eene Nederlandsche kolonie heeft kunnen plaats vinden.

Ik heb mij toen geroepen gevoeld om, zoowel ter afwering van een bedreigend kwaad dat der ingezetenan van St. Martin stond aangedaan te worden, als in het belang van 's lands eer, die lijden zoude wanneer door eene Nederlandsche wet zulk eene openbare onregtvaardigheid jegens reeds verarmde eigenaren van slaven zou worden gepleegd, aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal in dd. 25 Julij 1862, een adres in te dienen. Mijn geklag werd daar geensins met onverschilligheid aangehoord, integendeel; maar toch werd de wet tot opheffing van de slavernij op de eilanden Curaçao enz., dáár op den 6den Augustus 1862 aangenomen met 18 tegen 13 stemmen; op den 8sten dier maand werd zij door den Koning bekrachtigd.

Nu wendde ik mij ter zelfder zake tot de Tweede Kamer. Bij een adres van 30 September 1862 gaf ik haar mijne hoop te kennen, dat zij van eene dwaling terug zou willen komen en dat er alzoo mogt worden overgegaan tot de herstelling van het onregt dat over de gemeente van St. Martin wel reeds uitgesproken, maar toch nog niet uitgevoerd is. Doch daar werd er besloten met eene meerderheid van stemmen dat mijn adres ter griffie zou worden nedergelegd.

De rede vordert, dat degene die eene stelling vooropzet, ook de waarheid van het geposeerde heeft te bewijzen. Maar ten aanzien van de stelling „Men heeft op den 1sten Junij 1848 de slaven op „St. Martin vrijverklaard" kan onmogelijk zoodanig bewijs geleverd worden, en dat zal nu blijken.

In het tweede rapport der Staats-commissie, benoemd geweest bij Koninklijk besluit uan 29 November 1853, nº. 66, voerende de dagteekening van 26 Mei 1856, leest men, van af blz. 52 tot blz. 55, sommige periodes kortheidshalve overslaande, hetgeen nu wordt wedergegeven;

„De volgende bijzonderheden zijn aan de Staats-commissie bekend „geworden, ten opzigte van de verhouding der negers tot hunne „meesters.

„Toen in 1848 de proclamatie tot afschaffing der slavernij in het „Fransch gedeelte van St. Martin was afgekondigd, openbaarde zich „aanstonds eene algemeene gisting onder de slaven van het Neder- „landsch gedeelte. Zij staakten den arbeid en zwierven langs de „publieke wegen rond; eene geheele magt liep over naar het Fransch „gedeelte.

„De tijding van de rustverstoringen op de overige Fransche Antilles, „en die op Martinique en Guadeloupe van den ernstigsten aard waren, „deed ook op het Nederlandsch gedeelte van St. Martin vrees ont- „staan voor de veiligheid en het leven, en van de bezittingen der „vrije ingezetenen.

„In deze hagchelijke omstandigheden kwamen de planters en

„andere eigenaren van slaven in eene opzettelijke vergadering, op „den 1n Junij 1848 gehouden, eenparig overeen:

„1°. Den Koning te verzoeken, dat onverwijld zou worden over- „gegaan tot de emancipatie hunner slaven tegen schadeloos- „stelling der meesters.

„2°. Uit hoofde der noodzakelijkheid om middelerwijl maatregelen „te nemen ter afwending van de gevreesde gevaren, tot op „het tijdstip dat 's Konings besluit dienaangaande ter hunner „kennisse zou zijn gekomen:

„*a.* met hunne slaven te handelen alsof zij vrije arbeiders waren „en billijke overeenkomsten met hen te treffen, tot verzeke- „ring van wederzijdsche belangen;

„*b.* den gezaghebber te verzoeken, enz.

„De gezaghebber dit een en ander aan den kolonialen raad mede- „deelende, gaf te kennen dat ieder overtuigd scheen van de nood- „zakelijkheid eener onverwijlde emancipatie, waartoe hij echter nimmer „zou overgaan, dan alleen op dringend verzoek van de eigenaren.

De manumissie van slaven kan niet anders plaats hebben dan door eene daad van het Hooge gezag. Dit voorschrift van aloude bekendheid, ligt dan ook in den aanhef van het reglement op de manumissie der slaven in de Nederlandsche West-Indische bezittingen, afgekondigd in Suriname den 23 Maart 1832, met zoo vele woorden besloten.

Na deze aanmerking wordt het relaas der Staats-commissie vervolgd:

„Deze gebeurtenissen, ter kennis van het Departement van Koloniën „gekomen, gaven aanleiding tot ernstige overwegingen in den Raad „van Ministers, met het gevolg, dat de Minister van Koloniën, in „overeenstemming met 's Konings bevelen, onder anderen de navol- „gende aanschrijving (brief van den Minister J. C. Rijk, dd. 14 Julij „1848)" aan den gezaghebber van St. Martin deed afgaan.

„„De ongelukkige loop van zaken wordt hoogelijk betreurd, doch „„de ingezetenen hebben in den hagchelijken toestand waarin zij zich „„bevonden, om grooter onheil voor te komen, welligt den meest- „„wijzen weg ingeslagen, die hun in de gegeven omstandigheden nog

„„openstond, en geleid heeft om zoo veel doenlijk de rust te „„herstellen.

„„Het welbegrepen eigenbelang der ingezetenen brengt ongetwijfeld „„mede, dat zij het ingetreden voetspoor van goedwilligheid en zacht- „„moedigheid vervolgen, ten einde de arbeiders aan zich te verbinden „„en oproer en desertie te voorkomen.

„„Het spreekt van zelf, dat een zoo gewigtige maatregel als bij „„het adres der ingezetenen is verzocht, niet met overhaasting kan „„behandeld worden. Hij dient in verband gebragt te worden met de „„algemeene maatregelen voor de West-Indische koloniën in over- „„weging. De benarde toestand van 's Rijks schatkist maakt het niet „„weinig moeijelijk ten deze tot eene beslissing te komen.

„„Op mij berust de dure verpligting, aan UEd. de volgende in- „„lichtingen te geven, met betrekking tot de gevraagde schadeloos- „„stelling aan de eigenaren van slaven:

„„Op de door de ingezetenen van St. Martin genomen maatregelen „„kan niet worden teruggekomen, zonder hen aan éminente gevaren „„bloot te stellen.

„„Van de andere zijde kan de Regering onmogelijk in ééne enkele „„kolonie de emancipatie bevelen, en in de anderen de slavernij „„handhaven. Evenmin kan men schadeloosstelling aan den eenen „„geven en aan den anderen onthouden.

„„Ware de rede om slechts voor de 1000 en 1200 slaven van „„St. Martin eene schadeloosstelling te verleenen, zoo zou het be- „„zwaar zijn te overkomen, maar de andere koloniën kunnen dezelfde „„aanspraken als St. Martin doen gelden.""

Ziedaar het bewijs getrokken uit het onwraakbaar rapport eener Staatscommissie, dat de slaven op St. Martin, op den 1n Junij 1848 *niet* zijn vrijverklaard.

Voorts, dat de Koning het verzoek door de ingezetenen van St. Martin gedaan, om de slaven tegen schadeloosstelling hunner meesters vrij te verklaren, heeft afgewezen; ten gevolge waarvan die lijfeigenen met hunne sedert 1848 geboren kinderen in den staat van slavernij zijn gebleven.

Van Regeringswege werd bovendien aanbevolen, om het ingetreden voetspoor van goedwilligheid en zachtmoedigheid te vervolgen,

ten einde de arbeiders aan zich te verbinden en oproer en desertie te voorkomen.

Eindelijk werd er gezegd: „ware de rede om slechts voor de „slaven van St. Martin eene schadeloosstelling te verleenen, dan „zou het bezwaar zijn te overkomen maar de andere kolonien kunnen „dezelfde aanspraken als St. Martin dan gelden." In welk gezegde virtueel eene belofte door de Regering is afgelegd, dat in tijd en wijle St. Martin dezelfde aanspraken als de andere kolonien kan doen gelden.

In de memorie van beantwoording ter zake van de vaststelling der begrooting van het Departement van Kolonien voor 1863, heeft mij getroffen de mededeeling van den Minister van Kolonien, dat er op de zaak der schadeloosstelling van de slaveneigenaars op St. Martin, zijnerzijds niet zal worden teruggekomen, „te minder sinds uit een „onlangs bij het Departement ingekomen adres, gebleken is dat de „belanghebbenden voornemens zijn de uitspraak van den Hoogen Raad „in te roepen."

Het heeft mij te meer leed gedaan het bedoeld adres te zien strekken om de belanghebbenden te onthouden wat hun eerlijk toekomt, te weten eene billijke tegemoetkoming voor hunne slaven die met den 1n Julij aanstaande, door de wet van 8 Augustus 1862 zijn vrijverklaard. Te meer, zeg ik, naardien het mij niet denkbaar voorkomt dat de belanghebbenden den over-gedienstigen inzender van het adres, woonachtig te Amsterdam, tot het verrigten van die daad zullen hebben gemagtigd.

Van mijne zijde wil ik nog eens dit betoog laten uitgaan, opdat het zou kunnen strekken tot een zoo veel beter begrip van de onderwerpelijke aangelegenheid, welke, naar ik wil hopen eenmaal bekroond zal worden met de gezegende spreuk: *Eindelijk zegepraalt de goede zaak.*

'S GRAVENHAGE, 26 Mei 1863. **R. F. van RADERS.**